

practice and some types of activity of a translator. This specialty is quite in need due to the considerable demand for the translator specialty. Traditional approaches require some correction, as the preparation of the specialists today is divided into two stages: bachelors and masters. Short-term educational programs that have become widespread in Ukrainian universities in the twentieth and twenty-first centuries, focus on training translators who specialize in some specific branches of human activity. Moreover, bachelors are taught in accordance with the programs based on classical linguistic sciences and related subjects, while masters' education is based on short-term programs covering only the main problems of translation studies. Some difficulty lies in the fact that not only those who have classical philological education but also those who did not get it can become a post-graduate students for applying the specialty of a translator. Taking into account all mentioned above teaching methodology of translation becomes of particular relevance.

Keywords: translation, communicative competence, translation competence, translation strategy, translation activity, functional theory.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2018 р.

Стаття прийнята до друку 12.04.2018 р.

Рецензент – д. філол. н., професор Моїсєнко О. Ю.

УДК 81`25:811.161.2+811.111

Шехавцова С.О.

СПЕЦИФІКА ВІДОБРАЖЕННЯ САТИРИ У ТВОРІ „ДВНАДЦЯТЬ СТІЛЬЦІВ” В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Проблема перекладу художніх текстів та адекватного відображення сатиричного в українській та англійській мовах вивчається не тільки в перекладознавстві, але також і психології, когнітивній лінгвістиці. Результати цих робіт дозволяють сформувати уявлення про феномен сатиричного, головні особливості структури сатиричного тексту, речення, а також про адаптацію стилістичних засобів створення сатиричного ефекту в інших мовах.

Актуальність статті визначена тим, що особливості створення сатиричного ефекту в українській та англійській мовах викликають велику зацікавленість з погляду і перекладознавства, і літературознавства. У контексті перекладознавства використання різних механізмів та засобів відображення сатири, а також розуміння, взаємозв'язок та врахування етнокультурних особливостей при перекладі іншими мовами набуває особливої значущості. Проте актуальність вибраної теми набуває не тільки власне наукової, але й соціокультурної значущості. Проблема створення сатиричного ефекту при адаптації

художньо-стилістичних засобів в інших мовах виникає не лише в сучасній літературі, але й в етнокультурному розумінні цих понять. Відзначимо, що на сьогодні немає певних перекладознавчих досліджень та наукових праць, присвячених проблемі адаптації художньо-стилістичних засобів в українській та англійській мовах, зокрема роману І. Ільфа і Є. Петрова „Дванадцять стільців”.

Багато видатних учених, літературознавців та лінгвістів, вивчали категорію сатиричного, а також стилістичні засоби вираження. Серед них такі, як Ю. Борєв, В. Пропп, О. Лук, Г. Бергсон (H. Bergson), П. Льюїс (P. Lewis), А. Гагечиладзе, Г. Почепцов, П. Коржева, А. Крікман (A. Krikmann), Г. Грайс (H. Grice), А. Арнольд, І. Демріх (I. Daemmrich) та ін.

Проблемою перекладу текстів і проблемою адекватності та неадекватності перекладу займалися такі науковці, як М. Пилинська, Ю. Мокрієв, Дж. Ричардсон (J. Richardson) та ін.

Метою написання статті є визначення специфіки відображення сатири у творі „Дванадцять стільців” в українській та англійській мовах й особливостей адаптації художньо-стилістичних засобів в інших мовах.

Критерії точності перекладу (тобто його адекватності, міри наближення до оригіналу) є предметом дискусій. Буквальний переклад, навіть зі споріднених мов, практично неможливий, оскільки точність передачі лексичних, синтаксичних, версифікаційних особливостей оригіналу супроводжується втратою важливих змістових нюансів, а дослівне калькування фразеологізмів призводить до комічних ефектів. Вільний переклад використовує образні засоби, не властиві першотворові, щоби відтворити його дух [Будний 2008: 83].

Уживання розмовних синонімів-фразеологізмів робить мову соковитою, барвистою, образною й емоційною, що можна простежити на прикладі з твору „Дванадцять стільців” І. Ільфа і Є. Петрова, де гробових справ майстер Безенчук робить своєрідну класифікацію людських смертей. Усі потенційні мовні можливості були адаптовані українською та англійською при перекладі сатиричного ефекту, тому авторам удалося передати навіть відтінки синонімів-фразеологізмів у контексті, порівняймо український та англійський варіанти:

немовби в ящик зіграти – you popped off;
наказав довго жити – would breathe his last;
перекинувся або ноги відкину – has croaked or gone west;
дуба дають – he has kicked the bucket.

Каламбурна ситуація проявляється в діях та вчинках самих героїв, неможливо „плювати у добре обличчя”. Натомість абсурдність ситуації загострюється, коли сам священик теж так само вчинює, що неприпустимо для священика, тому така ситуація набуває сатиричного ефекту з відтінком презирства до таких нікчемних людей. Більше того, сатиричність збільшується тим моментом, що герої навіть не можуть „стерти наслідки своєї сварки” аби не відпускати стілець заради

діамантів. В українському та англomовному перекладах перекладачі майстерно й точно відтворили всю абсурдність цієї ситуації.

Відзначимо використання та специфіку перекладу каламбурних ситуацій, які засновані на прямому значенні слів у складі фразеологічної одиниці, наприклад, ситуація із стільцем:

Через п'ять хвилин стілець було обгризено. Від нього лишилися різьки та ніжки. Усебіч котилися пружини. Вітер носив гнилу шерсть по пустирю. Гнуті ніжки лежали в ямі. Діамантів не було [Пилинська, Мокрієв 1989: 45].

Five minutes later the chair had been picked clean. Bits and pieces were all that was left. Springs rolled in all directions, and the wind blew the rotten padding all over the clearing. The curved legs lay in a hole. There were no jewels [Ричардсон 1999: 69].

Проте при адаптації в англійській мові такий засіб не працює, оскільки значення фразеологічної одиниці „bits and pieces” не збігається із прямим значенням слова „curved legs”, наприклад, в англomовному контексті: „Five minutes later the chair had been picked clean. Bits and pieces were all that was left. Springs rolled in all directions, and the wind blew the rotten padding all over the clearing. The curved legs lay in a hole” [Ричардсон 1999: 12].

Автори не тільки глузують над персонажами, але й розкривають проблеми тогочасного суспільства – крахи, які відбувалися в економічній сфері країни, що призводило до масового п'янства, розгулу та нікчемності „майстрів своєї справи”. Через сатиру вони намагаються впливати на підсвідомість читача, наприклад, з перших сторінок роману читач поринає в проблеми країни, які породжують шарлатанів та аферистів.

Так, читача приваблює сатиричний епізод з власником похоронної контори:

Біля входу в свій обшарпаний заклад стояв, прихилившись до одвірка і схрестивши руки, трунних справ майстер Безенчук. Від систематичних крахів своїх комерційних операцій і від довгочасного вживання всередину хмільних напоїв очі у майстра були яскраво-жовті, наче в kota, і горіли незгасним вогнем [Пилинська, Мокрієв 1989: 20].

Bezenchuk the undertaker was standing at the entrance to his tumble-down establishment, leaning against the door with his hands crossed. The regular collapse of his commercial undertakings plus a long period of practice in the consumption of intoxicating drinks had made his eyes bright yellow like a cat's, and they burned with an unfading light [Ричардсон 1999: 6].

Письменники намагалися показати сатиричність цієї подвійної ситуації, коли безробіття породжує пияцтво. Зазначимо, що переклади українською та англійською повністю передають сатиричну атмосферу тогочасного суспільства.

Іронія загострює гумористичність речень, тому вона використовується так само часто, як і гіпербола з гротеском. Іноді іронія переростає в сарказм.

Так, приклад, який показує деградацію радянського суспільства, автори вміло надали в епізоді з пам'ятником, на якому постійно були написані нецензурні слова. Автори також показують невтомні намагання поліції призупинити це неподобство.

Як ми вже зазначали раніше, комічний ефект досягається за рахунок порушення норми, зіткнення. Прикладом цього може бути стилістичний засіб парадокс. За своєю суттю він і є сама суперечність. Парадоксальність ситуації викликає сміх, тобто міліція намагається позбавитися таких надписів, але вони з'являються невтомно знов і знов. Ця парадоксальність також реалізується на рівні сюжету.

Ще один приклад, який навіть можна віднести до категорії чорного гумору. Так, автори І. Ільф і Є. Петров іронізують з приводу катастрофічної економічної кризи в країні й безробіття, але одночасно вони показують потяг людей до роботи та їхні наміри знайти роботу. Одним реченням автори показали сатиричний ефект ситуації: „*Цілими днями він тинявся по місту, випитуючи, чи не помер хто*”. У перекладі англійською це звучить так: „*For days on end he used to wander round the town trying to find out if anyone had died*”.

Отже, сатиричність ситуації передає протиставлення позитивного (пошук роботи) та негативного (смерть людини). Сатиричного ефекту додають влучно перекладені слова „тинявся” і „*wander*”, що мають відтінок „безпорадного тиняння без роботи”, а також постійність цих дій „*цілими днями*” і „*for days*”. Більше того, в англійському варіанті перекладу перекладач використав граматичну форму для посилення постійності дії, а саме „*he used to wander*”.

На рівні слова та словосполучення також використано такий стилістичний засіб, як каламбур, який дуже поширений серед письменників, і І. Ільф та Є. Петров не є винятком, наприклад, такий каламбур, як назва контори „*Погребальная контора «Милости просим» Do-Us-the-Honour Funeral Home* (похоронна контора «*Ласкаво просимо*»)”, письменники використовують задля створення гумористичного ефекту. Якби І. Ільф і Є. Петров не створили цю парадоксальність, то ситуація була би банальною, яка тільки може бути.

Найбільш поширеною є типологія способів перетворення фразеологічних одиниць, у якій усі прийоми діляться на дві групи залежно від того, піддається чи ні зміні зовнішня форма фразеологічних одиниць, тобто лексико-семантичний склад і структурно-семантичні перетворення фразеологізмів. Отже, серед індивідуально-авторських модифікацій фразеологізмів виділяють:

1) семантичні неологізми (як результат процесу утворення фразеологізму на базі вже наявних в іншій мові фразеологічних одиниць, і відбувається семантичне перетворення (повне або часткове);

2) структурні (або структурно-семантичні) новоутворення. Відповідно, перші – це результат семантичних перетворень, другі – структурно-семантичних.

Зазначимо, що кожне перетворення початкового фразеологізму майже неминуче зачіпає його семантичний бік, тобто супроводжується тими або тими інноваціями в його значенні чи призводить до посилення початкового значення фразеологізму.

Перша група – прийоми семантичного перетворення фразеологічних одиниць. Такі прийоми засновані на зміні змісту без зміни традиційного лексичного складу і структури фразеологізму. Це ті випадки, коли внутрішня форма фразеологізму залишається недоторканою. Деякі автори виділяють два види семантичних перетворень залежно від того, чи зачіпає зміну семантики фразеологічних одиниць загалом або її окремі компоненти. Кінцевий результат семантичних перетворень досягається за рахунок певним чином організованого контексту. Сюди належать:

1) паралельне вживання фразеологічних одиниць і вільного словосполучення, що є етимологічним прототипом фразеологічних одиниць:

Сором'язний Олександр Якович одразу ж, негайно, запросив пожежного інспектора пообідати що бог дав. Того дня бог дав Олександрові Яковичу на обід пляшку зубрівки, домашні грибки, форшмак з оселедця, український борщ з м'ясом першого сорту, курку з рисом і компот із сушених яблук [Пилинська, Мокрієв 1989: 64];

Without further hesitation the bashful Alchen invited the fire inspector to take potluck and lunch with him. Potluck that day happened to be a bottle of Zubrovka vodka, home-pickled mushrooms, minced herring, Ukrainian beet soup containing first-grade meat, chicken and rice, and stewed apples [Ричардсон 1999: 69];

2) каламбурні побудови, засновані на прямому розумінні значення окремих слів, що входять до складу поєднання фразеологізму:

Через п'ять хвилин стілець було обгризено. Від нього лишилися ріжки та ніжки. Увсебіч котилися пружини. Вітер носив гнилу шерсть по пустирю. Гнуті ніжки лежали в ямі. Діамантів не було [Пилинська, Мокрієв 1989: 45];

Five minutes later the chair had been picked clean. Bits and pieces were all that was left. Springs rolled in all directions, and the wind blew the rotten padding all over the clearing. The curved legs lay in a hole. There were no jewels [Ричардсон 1999: 69].

3) зміщення семантично далеких фразеологізмів, до складу яких входить одне й те саме слово (тут важливий змістовний, інформативний зміст каламбуру фразеологізму: він може містити в собі іронію, сарказм та ін.):

– Ніколи, – почав раптом черевним голосом Іполит Матвійович, – ніколи Вороб'янінов не простягав руки.

–*Так простягнете ноги, старий дурню!* – *закричав Остап* [Пилинська, Мокрієв 1989 : 224];

„Never”, suddenly said Ippolit Matveyevich, „never has Vorobyandinov held out his hand”.

„Then you can stretch out your feet, you silly old ass!” –shouted Ostop.

„So you’ve never held out your hand?” [Ричардсон 1999: 136].

Наведені вище приклади не ілюструють усіх можливостей семантичного перетворення. Проте все різноманіття прийомів можна звести до таких: уживання фразеологічних одиниць в іншому значенні; прийоми, що залучають фразеологічні одиниці в каламбурну гру й призводять до порушення семантичної стійкості фразеологічних одиниць: від поєднання в контексті значення фразеологізму й буквального звороту.

Другу групу складають прийоми структурно-семантичного перетворення фразеологічних одиниць. Вони відрізняються від прийомів першої групи тим, що оказіональна зміна фразеологізму відбувається за рахунок відступів від звичної форми фразеологізму – заміни компонента, розширення або скорочення компонентного складу, зміни синтаксичної структури тощо. Подібні модифікації найчастіше направлені на актуалізацію узагальненого значення фразеологічних одиниць щодо конкретної ситуації, зміну якісно-оцінної спрямованості звороту, інтенсифікацію його значення, внесення додаткових семантичних відтінків. Розглянемо можливі варіанти таких модифікацій.

Поширеним прийомом модифікації фразеологічних одиниць є заміна компонента. Результат такої трансформації – оновлення значення фразеологізму, ослаблення або інтенсифікація його значення – залежить від семантичних відношень між замінювальними компонентами.

Можлива заміна компонента фразеологічних одиниць словом-антонімом, синонімом, словом однієї лексико-семантичної групи, словом іншого стилістичного забарвлення тощо. Можлива заміна одного компонента кількома:

Іполит Матвійович, променисто усміхаючись, вийшов у коридор і почав прогулюватись. Плани нового, побудованого на дорогоцінному фундаменті, життя тішили його. „А святий пан отець? – схидно думав він. –Дурень дурнем зостався. Не бачити йому стільців, як своїє борода” [Пилинська, Мокрієв 1989: 64].

Smiling radiantly, Ippolit Matveyevich went out in to the corridor and began strolling up and down. His plans for a new life built on a foundation of precious stones brought him great comfort. „And the holy father”, he gloated, „has been taken for a ride. He’ll see as much of the chairs as his beard” [Ричардсон 1999: 43].

2. Автор може використовувати словотворчі модифікації:

–*Ну, дай боже здоров’ячка, – з гіркотою сказав. Безенчук, – самих збитків стільки терпимо, туди його в гойдалку!* [Пилинська, Мокрієв 1989 : 3];

„God grant her health”, –said Bezenchuk bitterly. „Nothin’ but losses, durn it”. And crossing his hands on his chest, he again leaned against the doorway [Richardson, с. 6].

Здатність поєднання значень різних фразеологізмів І. Ільф і Є. Петров використовують і при своєрідній грі значень. У цьому – джерело сатиричного оновлення, переосмислення фразеологічних зворотів. Відзначити, що автори вміло організують контекст, який виявляє обидва значення та зіштовхує їх, і це породжує іронію та гумористичний ефект.

Сором’язний Олександр Якович одразу ж, негайно, запросив пожежного інспектора пообідати що бог дав. Того дня бог дав Олександрові Яковичу на обід пляшку зубрівки, домашні грибки, форшмак з оселедця, український борщ з м’ясом першого сорту, курку з рисом і компот із сушених яблук [Пилинська, Мокрієв 1989: 39].

Without further hesitation the bashful Alchen invited the fire inspector to take potluck and lunch with him. Potluck that day happened to be a bottle of Zubrovka vodka, home-pickled mushrooms, minced herring, Ukrainian beet soup containing first-grade meat, chicken and rice, and stewed apples [Ричардсон 1999: 28].

Змішення метафоричного й прямого значень фразеологізму здійснюється вживанням у цьому контексті стійкого звороту й омонімічного йому вільного словосполучення (з іронічним забарвленням). Виникає ефект невинного очікування: вираз чим бог послав, яким зазвичай ніби просять вибачення за мізерне пригощання (тим, що є, чим довелося (пригощати, снідати), не відповідає наступному за ним перерахуванню великої кількості страв. Тим самим сатирики „доповнюють образ лицемірного Олександра Яковича, розвінчують „блакитного злодюжку”, вся істота якого „протестувала проти крадіжок”, але який не красти не міг”.

Зазначимо, що в перекладі українською мовою завдяки існуванню еквівалента фразеологізму ця гра значення зберігається. Більше того, в українській мові стилістичний ефект навіть посилюється за рахунок приєднання слова „дав” до складу фразеологізму.

Натомість в англійській мові перекладач використав фразеологізм „to take potluck”, що означає в перекладі російською „все, що маєтєся на обід” или „чем богаты, тем и рады”, такий переклад пропонує словник В. Мюллера. Якщо звернутися до англійського тлумачного словника, то ми не знаходимо більш зближеного лексичного значення цього фразеологізму із значенням оригіналу, тобто Longman Dictionary of Contemporary English пропонує таке значення цього фразеологізму „to have a meal at someone’s home in which you eat whatever they have available, rather than food which has been specially bought for the occasion”. Словотворча зміна призводить до зміни лексичного значення всього фразеологізму, який при перекладі англійською мовою втрачає гумористичний ефект посилення їжі Богом. Оскільки перекладач не зміг

дати його дослівний переклад англійською мовою, звідси відбувається зменшення гумористичного ефекту.

Отже, при перекладі українською та англійською мовами перекладачі майстерно використовували всі потенційні мовні можливості й змогли передати навіть відтінки синонімів-фразеологізмів у контексті. Відзначимо використання та специфіку перекладу каламбурних ситуацій, які засновані на прямому значенні слів у складі фразеологічної одиниці.

Ми навели приклади двох видів семантичних перетворень залежно від того, чи зачіпає зміну семантики фразеологічних одиниць загалом або її окремі компоненти. Кінцевий результат семантичних перетворень досягається за рахунок певним чином організованого контексту, а саме: паралельне вживання фразеологічних одиниць і вільного словосполучення, що є етимологічним прототипом фразеологічних одиниць; каламбурні побудови, засновані на прямому розумінні значення окремих слів, що входять до складу поєднання фразеологізму, тощо.

Нами також були розглянуті можливі варіанти таких модифікацій, як заміна компонента. Результат такої трансформації – оновлення значення фразеологізму, ослаблення або інтенсифікація його значення – залежить від семантичних відношень між замінюваним і тим, що заміщає, компонентами. Змішення метафоричного й прямого значень фразеологізму здійснюється тут уживанням в контексті стійкого звороту.

Отже, за наявності в українській мові тотожних за значенням фразеологізмів адекватний переклад індивідуально-авторських модифікацій фразеологічних одиниць оригіналу, утворених шляхом семантичного перетворення, труднощів не становить. Проте зауважимо, що в англійській мові також семантичний компонент при модифікації був дотриманий, але дієслова вживаються різні в тексті оригіналу та в перекладі українською мовою.

Література

Будний В. 2008 Порівняльне літературознавство : підручник / В. Будний, М. Ільницький. – К. : Вид. дім „Києво-Могилянська академія”, 2008. – с. 83;

Ільф І. А., Петров Є. П. 1989 Дванадцять стільців; Золоте теля: Романи / Пер. з рос. М. Пилинська, Ю.Мокрієв.- К.: Дніпро, 1989. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrcenter.com>;

Ilf I. and Petrov E. 1999 The Twelve Chairs / Translated from the Russian by John Richardson. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.HomeEnglish.ru.

Шехавцова С.О. Специфіка відображення сатири у творі „Дванадцять стільців” в українській та англійській мовах.

У статті висвітлено використання різних механізмів та засобів відображення сатири, а також розуміння, взаємозв'язок та урахування етнокультурних особливостей при перекладі на інші мови, що набуває

особливої значущості. Проте актуальність вибраної теми набуває не тільки власне наукової, але й соціокультурної значущості. Визначено специфіку відображення сатири у творі „Дванадцять стільців” в українській та англійській мовах й особливостям адаптації художньо-стилістичних засобів в інших мовах. В українській та англійській мовах перекладачі майстерно використовували всі потенційні мовні можливості, які передають навіть відтінки синонімів-фразеологізмів в контексті. Відзначимо використання та специфіку передачі каламбурних ситуацій, в основі яких полягає використання прямих значень слів у складі фразеологічних одиниць.

Ключові слова: стилістичні засоби, сатиричний ефект, адаптація, синоніми-фразеологізми, каламбурні ситуації.

Шехавцова С.А. Специфика отображения сатиры в произведении „Двенадцать стульев” в украинском и английском языках.

В статье рассматривается использование различных механизмов и средств отображения сатиры, а также понимание, взаимосвязь этнокультурных особенностей при переводе на другие языки, что приобретает особую значимость. Однако актуальность выбранной темы приобретает не только собственно научной, но и социокультурной значимости. Определена специфика отражения сатиры в произведении «Двенадцать стульев» в украинском и английском языках и особенности адаптации художественно стилистических средств в других языках. В украинском и английском языках переводчики мастерски использовали все потенциальные языковые возможности, которые передают даже оттенки синонимов-фразеологизмов в контексте. Отметим использование и специфику передачи каламбурных ситуаций, в основе которых лежит использование прямых значений слов в составе фразеологических единиц.

Ключевые слова: стилистические средства, сатирический эффект, адаптация, синонимы-фразеологизмы, каламбурные ситуации.

Shekhavtsova S. O. Specifics of the satire in „The Twelve Chairs” in the Ukrainian and English.

The article deals with the use of various mechanisms and means of displaying satire, as well as understanding, the interrelationship of ethnocultural features when translating into other languages, which acquires special significance. However, the relevance of the chosen topic acquires not only scientific, but also sociocultural significance. Specificity of reflection of satire in the work "Twelve Chairs" in Ukrainian and English languages and peculiarities of adaptation of artistic stylistic means in other languages are determined. In Ukrainian and English, translators masterfully used all potential language opportunities, which convey even shades of synonyms-phraseological units in the context. Note the use and specifics of the

transmission of punning situations, which are based on the use of direct meanings of words in phraseological units.

The examples of two types of semantic transformations depending on whether the change is in the semantics of phraseological units in general or its separate components were given. The result of semantic transformations is achieved due to in some way organized context, namely: the parallel using of phraseological units and free word-combination, which is the etymological prototype of phraseological units; puns, based on the direct understanding of the meaning of single words which belong to a structure of phraseological unit etc.

Possible variants of such modifications as replacement of a component were also considered. The result of such a transformation (updating of the meaning of phraseological unit, the weakening or intensification of its meaning) depends on the semantic relations between the replaceable and the replacing components. The mixing of metaphorical and direct meanings of phraseological unit is being done through the usage of stable phrase's context.

Key words: stylistic means, satirical effect, adaptation, synonyms, phraseological units, puns.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2018 р.

Стаття прийнята до друку 12.04.2018 р.

Рецензент – д. філол. н., Моїсеєнко О.Ю.

УДК 81 : 159.91

К. В. Кіреєнко

МОВНА СУГЕСТІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Для лінгвістичних досліджень останніх десятиліть характерний посилений інтерес учених до вивчення психологічного аспекту виникнення та функціонування лексичних одиниць – аспекту, який передбачає всебічний аналіз психолого-емотивної структури свідомості мовної особистості та її впливу на одиниці мови. Антропоцентричний та функціональний принципи сучасної лінгвістики передбачають погляд на мовні факти з позиції носія мови, що зумовлює зосередження уваги на структурі мовлення (мовленнєвого акту) і способах спілкування, дослідженні мови у зв'язку з виконуваною нею соціальною функцією.

Зміна загальнонаукової лінгвістичної парадигми наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття під егідою дослідження людського фактору в мові чітко визначила необхідність залучення до лінгвістичної науки даних таких галузей гуманітарного знання як психології, соціології,